

Sylabus przedmiotu

Przedmiot:	Wiedza i „przeciwwiedza”: teorie spiskowe i „kultura spisku”
Kierunek:	Kognitywistyka, I stopień [6 sem], stacjonarny, ogólnoakademicki, rozpoczęty w: 2013
Tytuł lub szczegółowa nazwa przedmiotu:	Wiedza i "przeciwwiedza": teorie spiskowe i "kultura spisku"
Rok/Semestr:	I/2
Liczba godzin:	30,0
Nauczyciel:	Zdybel Lech, dr hab.
Forma zajęć:	konwersatorium
Rodzaj zaliczenia:	zaliczenie na ocenę
Punkty ECTS:	3,0
Godzinowe ekwiwalenty punktów ECTS (łącznie liczba godzin w semestrze):	10,0 Godziny kontaktowe z prowadzącym zajęcia realizowane w formie konsultacji 30,0 Godziny kontaktowe z prowadzącym zajęcia realizowane w formie zajęć dydaktycznych 10,0 Przygotowanie się studenta do zajęć dydaktycznych 15,0 Przygotowanie się studenta do zaliczeń i/lub egzaminów 25,0 Studiowanie przez studenta literatury przedmiotu
Poziom trudności:	podstawowy
Wstępne wymagania:	Student, deklarujący chęć uczestniczenia w zajęciach, powinien interesować się współczesną kulturą, zwłaszcza jej sferą polityczną. Wskazane jest również, aby osoby biorące udział w zajęciach wykazywały pogłębione zainteresowanie metodami badawczymi szeroko rozumianych "nauk o kulturze (antropologii kulturowej, kulturoznawstwa itp.), socjologii, politologii, historii (metodologią historii), psychologii, teorii komunikacji i komunikowania.
Metody dydaktyczne:	<ul style="list-style-type: none"> • klasyczna metoda problemowa • konsultacje • objaśnienie lub wyjaśnienie • wykład konwersatoryjny • wykład problemowy
Zakres tematów:	Tematyka zajęć obejmuje dwa poziomy rozważań: poziom krytyczny oraz metakrytyczny. Na pierwszym poziomie studenci zapoznają się z najważniejszymi (oferowanymi w światowej literaturze przedmiotu) stanowiskami badawczymi, próbującymi wyjaśnić "naturę" teorii spiskowych - ich formy, rodzaje, przejawy, historyczną ciągłość i dynamikę, sposoby artykułowania, współczesny "rozkwit", kulturowe źródła, strukturę, logikę, semantykę, społeczno-polityczne konsekwencje etc. Na tym poziomie/etapie rozważań nakreślona zostanie linia demarkacyjna między stricte naukowymi (poznawczo wartościowymi) badaniami teorii spiskowych a badaniami pseudonaukowymi (bezkrytycznymi, zideologizowanymi - najczęściej o charakterze paranaukowej publicystyki), których celem jest tylko dezawuowanie teorii spiskowych (a właściwie tylko ich ośmieszanie, odsyłanie w sferę irracjonalnych imaginacji, ideowa walka z nimi itp.). Poziom drugi obejmuje porównawczą analizę krytyczną wspomnianych badań naukowych. Celem tej analizy jest przyjrzenie się poznawczym walorom tych badań - zorientowanie się, które z nich w sposób przekonujący (i pod jakim względem) przybliżają nas do zrozumienia złożonego fenomenu, jakim są teorie spiskowe.
Forma oceniania:	<ul style="list-style-type: none"> • końcowe zaliczenie pisemne • obecność na zajęciach
Warunki zaliczenia:	Obecność na zajęciach. Końcowe zaliczenie pisemne.
Literatura:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lech Zdybel, <i>Idea spisku i teorie spiskowe w świetle analiz krytycznych i badań historycznych</i>, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2002, ss. 602. 2. Lech Zdybel, "Teorie spiskowe" jako fenomen globalny: analiza krytyczna i metakrytyczna, "Kultura - Historia - Globalizacja/Culture - History - Globalization" nr 14, rok 2013 www.khg.uni.wroc.pl 3. Karl R. Popper, <i>O źródłach wiedzy i niewiedzy, [oraz] Ku racjonalnej teorii tradycji</i>, [w:] K. R. Popper, <i>Droga do wiedzy. Domysły i refutacje</i>, przeł. S. Amsterdamski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999. 4. Piotr Witek, <i>Spiskowa interpretacja dziejów jako narracyjna gra kulturowa</i>, "Kultura i Historia" 2002, nr 2. 5. Franciszek Czech, <i>Filmy jako teorie. Filmy Michaela Moore'a jako teorie spiskowe</i>, [w:] <i>Dekonstrukcja czy konstrukcja rzeczywistości? Dylematy społecznego zaangażowania</i>, pod red. P. Plucińskiego i M. Korczyńskiego, Wydawnictwo Bogucki, Poznań 2006. 6. Nikodem Bończa-Tomaszewski, <i>Dlaczego historycy powinni wierzyć w spiski? Teoria spisku w badaniach historycznych</i>, "Frona" 1999 (zima), 17/18

Dodatkowe informacje:

Integralnym celem zajęć jest zwrócenie uwagi na konieczność zdecydowanego wyjścia poza - wciąż dominujący w literaturze przedmiotu (zwłaszcza polskiej) - paradygmat interpretacyjny, który traktuje teorie spiskowe jako wyraz tzw. paranoidalnego/paranoicznego stylu. Podczas zajęć ukazana zostanie archaiczność tej interpretacji w obliczu nowszych podejść oferowanych zwłaszcza przez francuskich, niemieckich oraz amerykańskich czołowych badaczy zjawiska określanego zbiorczo mianem "teorii spiskowych".